

Norsk
Redaktørforening

Norsk
Journalistlag

NORSK
PRESSEFORBUND

Kommunal- og distriktsdepartementet

Oslo, 16.04.2026

Høringsuttalelse – NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor

Kommunekommisjonens første delutredning

1. Innledning

Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening, Mediebedriftenes Landsforening og Norsk Presseforbund vil med dette komme med et samlet høringssvar.

NOUen behandler primært kommunesektorens bærekraft, ressursbruk og statlig styring. Selv om dette er forhold som ikke direkte berører mediene, ønsker vi å kommentere to forhold som kan få konsekvenser for redaktørstyrte mediers mulighet til å ivareta sin samfunnsoppgave:

- Kommunenes behandling av innsynskrav etter offentleglova
- Medienes strukturelle forutsetninger for å ivareta demokratisk kontroll.

2. Kommunens behandling av innsynskrav etter offentleglova

Kommisjonen nevner offentlighetsloven som eksempel på regelverk der det kan være elementer som «binder personell og er til hinder for effektiv oppgaveløsning» i kommunesektoren.

Kommisjonen konkluderer med at dette faller utenfor mandatet, men skriver samtidig: «Dersom det er enkelte bestemmelser i slikt regelverk som rammer kommunesektoren særsilt hardt, kan det imidlertid være aktuelt å drøfte dette.»

Vi ønsker å kommentere dette, og har noen merknader til kommisjonens videre arbeid.

Offentleglova skal gi folk mulighet til å følge med på saksbehandlingen i det offentlige. Dette er en grunnleggende demokratisk rettighet som blant annet også er nedfelt i Grunnloven. For mediene er offentleglova et nødvendig verktøy for å utøve kontroll og ivareta sitt informasjonsansvar. Gjennom å kreve innsyn får mediene mulighet til selv å velge ut hvilke saker og opplysninger de ønsker å innhente. Dette sikrer uavhengighet, og gjør at forvaltningen må levere ut opplysninger de ikke nødvendigvis selv har ønsket eller tenkt på å levere ut. Det er nettopp denne funksjonen kommisjonen selv fremhever som sentral når den anerkjenner mediedekning som en kontrollmekanisme ved siden av valg (punkt 1.7). Samlet tilrettelegger offentleglova for at folk kan ha tillit til forvaltningen. Hvis man skal se på effektivitet i forvaltningen og vurdere tidsbruken på innsynskrav i denne sammenheng, må en også se på den gevinsten det har at folk har tillit til forvaltningen. Selv om det er vanskeligere å måle enn antall timer brukt på innsynskrav, må en kunne legge til grunn at tillit også er effektiviserende.

Videre – hvis det skulle vise seg at kommunene opplever offentlighetslovens krav som administrativt tyngende, er svaret bedre systemer og digital infrastruktur for journalføring og innsyn – ikke en svekkelse av loven. Vi mener det ligger et stort potensiale for å effektivisere saksbehandling av innsynskrav. Flere kommuner har for eksempel begynt med fulltekstpublisering av dokumenter for å effektivisere saksbehandlingstid på innsynskrav. Flere av disse har [også tatt i bruk KI som verktøy for å kvalitetssikre vurderingen av hva som kan legges ut](#).

Et annet eksempel er Utenriksdepartementet (UD) og Norad [som opplevde en massiv bølge av innsynskrav i kjølvannet av offentliggjøring av Epstein-filene](#). I denne forbindelse opprettet Norad et håndteringsteam bestående av syv medarbeidere fra ulike avdelinger i Norad, som bl.a hadde i oppgave å håndtere innsynskrav. Omorganiseringen førte ifølge leder av teamet i Norad, Monica Svenskerud, til at økningen av innsynssakene ikke påvirket behandlingstiden.

Det er med andre ord mange muligheter som kan møte eventuelle utfordringer med at behandling av innsynskrav tar tid. Presseorganisasjonene vil på det sterkeste advare mot å vurdere endringer i offentleglova som kan svekke grunnleggende rettigheter, som retten til å be om innsyn anonymt og retten til å be om innsyn uten å måtte begrunne kravet. Vi går gjerne i dialog med forvaltningen om hvordan man kan beskytte innsynsretten og samtidig effektivisere behandlingen av innsynskrav.

Vi ber kommisjonen:

- Fastholde at offentlighetsloven er viktig for et velfungerende lokaldemokrati.
- Oppfordre kommunene til å se etter hvordan ny teknologi kan effektivisere saksbehandlingen knyttet til etterlevelse av offentleglova

3. Medienes strukturelle forutsetninger for demokratisk kontroll

Kommisjonen anerkjenner medienes rolle som en sentral kontrollinstans i lokaldemokratiet i punkt 1.7 der kommisjonen slår fast at innbyggernes demokratiske kontroll med kommunene skjer «gjennom valg – og gjennom den løpende mediedekningen som de fleste kommuner er omfattet av.»

Kommisjonen drøfter imidlertid ikke forutsetningene for at lokale medier faktisk skal kunne fylle denne rollen. Lokale og regionale medier er under press i store deler av landet. Nedbygging av lokale redaksjoner svekker kapasiteten til å drive aktiv journalistikk overfor kommunene. Kommuner uten aktiv lokalpresse over tid opplever svekket politisk deltakelse og økt tillit til kommunale myndigheter – ikke fordi kommunen nødvendigvis blir bedre styrt, men fordi kontrollen svekkes.

Vi mener en utredning om bærekraftig kommunesektor ikke kan se bort fra at lokaldemokratiets kontrollmekanismer forutsetter levedyktige lokale medier. Dette er en systemisk sammenheng kommisjonen bør adressere i sitt videre arbeid.

Vi ber kommisjonen:

- I neste delutredning inkludere medienes strukturelle forutsetninger som en del av drøftingen av demokratisk bærekraft i kommunesektoren.

- Anerkjennelse at reell innsynsrett og aktive lokale medier er gjensidig forsterkende forutsetninger for et fungerende lokaldemokrati.

Med vennlig hilsen

Reidun Kjelling Nybø
generalsekretær
Norsk Redaktørforening

Ina Lindahl Nyrud
advokat
Norsk Journalistlag

Randi S. Øgrey
administrerende direktør
Mediebedriftenes Landsforening

Kristine Foss
jurist
Norsk Presseforbund